

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét napos ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 278. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1912. december 6.

A közigazgatás államosítása.

Megint felvetődött a közigazgatás államosításának gondolata, még pedig elég komoly formában. Ugy látszik, a kormány kapcsolatot csinál az általános választói jog és a közigazgatás államosítása közt.

Mikor ezt a kérdést tárgyaljuk, két szempont kínálkozik: a célszerűség és az alkotmányvédelemé.

Célszerűség szempontjából a közigazgatás államosítása kívánatos — volna, ha sok körülmény ellene nem szólna. Csak egy példát idézzünk: a magyar bíróságok színvonalát azóta emelkedett európai színre, mióta elválasztották a közigazgatástól, mióta a vármegyei és városi közgyűlések pártoskodó szavazatai helyett királyi kinevezés adja meg a bírónak az állását. Az igazságszolgáltatásnak az államosítás óriásit használt: megmentette a csódtól. Az államosítás emelte a bírót a tekintély magas polcára, az adta meg teljes függetlenségét. Az államosítás óta nevezhetjük a bíraskodást teljes joggal *igazság* szolgáltatásnak.

Pedig csak a bíraskodás egy része tartozik ma is a királyi bíróságok hatáskörébe. A 40 koronán aluli perekben, a kihágási ügyekben a közigazgatási hatóság ítélkezik. Érdekes zagyvaság, hogy míg a kisebb polgári perekben a felebezés a közigazgatási hatóságtól a járásbírósághoz történik, addig a kihágási ügyekben a felebezés mindvégig a közigazgatás döcögős útján haladnak.

Felállítottuk tehát a szép elvet, hogy a bíraskodás csak állami bíróságok útján történhetik, a valószínűségben azonban az elvet csak félig

vittük keresztül, mert a közigazgatás ma is bíraskodik.

Hogy ebből micsoda fonák dolgok kerekednek, azt csak némely vidéki főszolgabírói hivatal irattárai tudnák megmondani, ha u. i. ezek az irattárak nem lennének annyira diszkréték és tudnának beszélni. A közigazgatás bírói funkciója gyakran valóságos kicsufolása minden igazságnak.

Az megint bizonyos azonban, hogy a közigazgatási hatóságok elé kerülő rengeteg csip-csup ügyet a rendes bíróságok elé utalni lehetetlen, hacsak vagy a bíróságok létszámát megkétszerezni, vagy egész igazságszolgáltatásunkat esődbe kergetni nem akarjuk. A mai választási rendszer mellett viszont meg kell elégednünk a közigazgatás mai színvonalával.

Nem lehet kívánni, hogy mindenki kitegye magát a hatéves választási ciklus lejárataival az esetleges állásvesztésnek. Tudunk eseteket nem is olyan messziről, hogy érdemes, szorgalmas tisztviselőket merő párteszélyből kibuktattak. Ennek nem mindenki teszi ki magát s arra nincs mindenkinek ideje, hogy hivatali működése alatt a pártok, klikkek érzékenykedésére s a kortések becses tyukszemére állandó és kiváló gondot fordítson. Pedig ha ezt nem teszi, a t. c. alkalmi többség legközelebbi választáskor úgy kiteszi, mint a pinty.

Az államosítás föltétlenül emelné a közigazgatás színvonalát; de — egyúttal további nagy erőtadna újra a központi hatalom kezébe s a mi szerencsétlen viszonyaink közt nem tudni, mikor fordítanak ezt az erőt a nemzet ellen.

Volt már nekünk olyan belügyminiszterünk, a ki nyiltau cimborált a nemzetközi Jakabokkal. Az önkormányzati testületek s az ezek által választott tisztviselők ellene szegültek, mert nem függték tőle. A nemzetköziesekkel barátkozó belügyminiszter megbukott. De visszajöhet még vagy ő, vagy hasonló más — s mi lesz akkor az alkotmányból, a magyarságból, ha ennek az új Kristóffynak a szavára kenyervesztés, nyomor és szenvedés terhe mellett kénytelen a közigazgatás egész gépezete vakon engedelmeskedni?

Ezzel szemben áll a másik aggodalom: mit ér az az autonómia, mely a vármegyék közel felerészében a nemzetiségek kezére játsza át az autonómia fegyverét? Pedig erre az általános választójog mellett el lehetünk készülvél; minél általánosabb lesz a választójog, annál inkább.

Nem olyan könnyű ez a kérdés, hogy egy-két harsány jelszóval el lehetne intézni. A választói jog és a közigazgatás egyszerre értek meg a reformra. Reformáljuk tehát mind a kettőt, józanul, higgadtan, a magyar faj és alkotmány érdekeinek kellő szemmel tartásával; modern szellemben és magyar szellemben egyszerre. *

Visszavonják a kitiltási határozatot.

Budapest, dec. 5.

(Saj. tud.) Ma hire járt a képviselőház folyosóján annak, hogy Tisza István a szombati ülésen indítványt terjeszt elő, hogy a kitiltott ellenzéki képviselőkre vonatkozó határozatot vonja vissza a Ház.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Rákóczi-ut, 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében

Telefon 769. sz.

A szerb bonyodalom.

Ismét harcias hangok hallatszanak. Szerbia nem enged és nem fél a monarchiától. Sokkal súlyosabb jel, hogy Londonból és Németországból egyértelműen jelentik, hogy a döntés közel van, mert Ausztria-Magyarország nem tűrheti Szerbia hengegését. Nem is az adriai kikötő okozta a bonyodalmat, hanem a Prohászka eset.

Az orosz hírek békések. Hartwig lemondott, a cár elutazik beteg gyermekével és ez mind a béke jele.

Nagyon valószínű, hogy a mostani bizonytalanság már sokáig nem tarthat, de ez még nem jelenti a háborút, mert nem lehet elképzelni, hogy Szerbia vesztébe rohanjon.

Tudósításaink a szerb konfliktusról a következőket jelentik:

A nagykövek konferenciája.

Ausztria-Magyarországnak elvi hozzájárulását a nagykövek konferenciájára vonatkozólag, már értékre adták az angol kormánynak. Hol fogják megtartani ezt a nemzetközi tanácskozást, azt még nem állapították meg. Annyi bizonyosnak látszik, hogy Páris nem tartják erre alkalmasnak.

Egyelőre Londont szemelték ki. A nagykövek tanácskozása kötelező határozatokat nem fog hozni. De még határozott programja sincs a konferenciának, mert célja voltaképpen az, hogy az elvi kérdések megoldását könnyítse meg, amelyek a keleti krízisben merültek föl.

Monarchiánk e kérdések megoldását azzal akarja megkönnyíteni, hogy követeléseit a minimumra redukálja. De ezekre a követelésekre már kompromisszumokat nem hajlandó elfogadni. — Ezzel tisztában van az angol kormány, amely a konferencia kérdését fölvetette. Asquith miniszterelnök egyébként kijelentette az angol alsóházban, hogy a nagykövek konferenciájára vonatkozólag nem óhajt bővebben nyilatkozni.

Közel a döntés.

London, dec. 5.

Az Ausztria-Magyarország és Szerbia között levő feszültség, a londoni diplomáciai körök véleménye szerint, nem fog sokáig tartani. Ha azonban Szerbia mielőbb nem enged, akut krízistől lehet tartani.

Megjön az eszük?

Berlin, dec. 5.

A „Lokalanzeiger“ jelenti félhivatalosan: Berchtold gróf jegyzéket adatott át Belgrádban és ha a szerb kormány tovább sem volna hajlandó egy idegen nagyhatalom képviselőjének népjogellenes megsértése miatt elégtételt adni, akkor Ausztria és Magyarország nem fog sokáig habozni, hogy ezt a követelést nagyobb nyomattal és pedig ultimátum formájában meg fogja ismételni s fel fogja szólítani Szerbiát, hogy a monarchia követeléseinek záros határidő alatt tegyen eleget. Remélik azonban, hogy Belgrádban kerülni fogják azt, hogy a dolgokat élükre llítsák.

Hartwig lemondása.

Pétervár, dec. 5.

Hire jár, hogy Hartwig, Oroszország belgrádi követe lemondott. Ha ez igaz, úgy ez a háborupárt veresége.

Edl és Prohászka utja.

Belgrád, dec. 5.

Edl és Prohászka konzulok tegnap délután két órakor Rakies szerb miniszteri titkár kíséretében Úszkúbból Prizrendbe utaztak.

Bolgár vélemény Romániáról.

Szófia, dec. 5.

Danev tegnap a fegyverszüneti okmány aláírása után Csataldzsából Bukarestbe utazott. Az itteni hivatalos körök a helyzetet optimisztikusan ítélik meg s azt mondják, hogy Bulgáriának Romániához való viszonya egészen tiszta és világos és hogy Romániának esetleges mozgósítása semmiesetre sem irányul Bulgária ellen.

A BÉKE FELÉ.

Első nap a háboru kiütése óta, hogy a táviró nem hoz véres csatákról jelentést. Annál komolyabb azonban az a sok fontos politikai csatározás, mely az egyes országok kormányai között folyik. A tegnapi nap főeseménye tulajdonképpen az volt, hogy a háborus felek a béke felé komoly lépéseket tettek.

A Balkánról jött tudósításaink a következők:

Készül a béke.

Konstantinápoly, dec. 5.

Drinápoly és Skutari a fegyverszünet feltétele szerint naponként kap eleséget. Drinápolyt illetőleg kikötötték, hogy a bolgárok naponként szállítanak eleséget, de viszont a törökök a Csataldza előtt álló bolgárokat tartoznak eleséggel ellátni. Ugy az ostromlóknak, mint az ostromlottaknak meg van engedve, hogy fegyverszünet alatt sáncukat kijavítsák. Konstantinápolyban azt hiszik, hogy elvben már a békefeltételek is készen vannak és hogy a drinápolyi vilajet Dedeagaccsal a törököké marad és hogy Bulgáriának meg kell elégednie az Istranza hegységtől keletre elterülő partvidékkel.

Görögország is csatlakozik.

Páris, dec. 5.

Mint hogy a fegyverszünet feltételei Törökországra nézve sokkal kedvezőlenebb, mint eredetileg tervezve volt, itt azt hiszik, hogy Görögország végül mégis csatlakozni fog a fegyverszünethez.

A fegyverszünet előtt.

Berlin, dec. 5.

A fegyverszünet megkötése előtt lefolyt utolsó órákról a Tageblattnak Konstantinápolyból a következőket jelentik: A porta sifferező hivatalának igazgatója jelentette, hogy Názim basa kedden késő este azt táviratozta, hogy a fegyverszünet megvan kötve. Ez a hír Konstantinápolyban a legnagyobb meglepetést keltette, mert a fegyverszünet megkötését csak szerda estére várták. A

hirt még az éjjel folyamán közölték a nagyvezérrel. Éjfél után Názim basa jelentette, hogy a fegyverszünet Görögország kikapcsolásával létrejött. Noradunglián külügyminiszter éjjel egy órakor megkérdezte a nagyvezértől, vajjon a fegyverszünet megkötéséről szóló és időközben nyilvánosságra jutott hír igaz-e, mert neki eddig semmit sem közöltek róla. A nagyvezér azt felelte neki, hogy ő is csak most kapta meg a hirt. Názim basa utolsó táviratához ezeket a szavakat függesztette: Fogadják szerencsekívánataimat. Konstantinápolyban egészen bizonyosra veszik a balkáni szövetség szétzülését.

Az albán kormány tervei.

Valóna, dec. 5.

Az ideiglenes albán kormány a nagyhatalmak figyelmét legközelebb a szerb kormánynak arra a szándékára fogja irányítani, hogy az albán lakosság kiirtása végett szerb bandákat küldjön Albániára. Az ideiglenes kormány arra fogja kérni a nagyhatalmakat, hogy ez ellen a tömeges gyilkolás ellen Belgrádban lépéseket tegyenek.

Román-Görög konfliktus.

Bukarest, dec. 5.

Miután a román kormány számos táviratot kapott arról, hogy a görögök a kucolákokat sok helyen lemészárolták, utasította athéni követét, hogy ezekről a mészárlásokról értesülést szerezzen. A román kormány szükség esetében diplomáciai akciót fog megindítani.

Ferdinánd Konstantinápolyban.

Drezda, dec. 5.

A Neueste Nachrichten-nek jelentik Szófiából, hogy a szultán meghívta Ferdinánd királyt, hogy a végleges békeszerződést Konstantinápolyban írja alá, a hol a legnagyobb kitüntetéssel fogják fogadni. Még nem bizonyos, vajjon Ferdinánd király ezt a meghívást elfogadja-e.

Bolgár-szerb egyezség.

Berlin, dec. 5.

A Deutsche Tageszeitung értesülése szerint Szerbia és Bulgária között külön egyezség jött létre, melyben Bulgária arra kötelezte magát, hogy abban az esetben, ha Ausztria és Magyarország Szerbiának háborút üzenne, Bulgária Romániát meg fogja támadni.

Benső viszony Bulgária és Törökország között.

Szófia, dec. 5.

Ámbár a fegyverszünet tartalmáról nyilvánosságra jutott hírek csalódást szereztek a lakosoknak, mert a fegyverszünet feltételeiből következtetést vonnak a béke eredményére, amely a háboru elején táplált remények mögött fog maradni, mégis meg lehet állapítani, hogy a háboru megszűnésének kilátása nagy megkönnyebbülést okozott. Mert már azok a körök is ki vannak békülve s kormánnyal, amelyek még néhány nappal ezelőtt a háborunak Konstantinápoly kapujáig való folytatását követelték. Ferdinánd király, aki országában nagyon népszerű lett, ezáltal a béketárgyalásnál is a vezető szerepet biztosította magának. Az a hír van elterjedve, hogy a szultán találkozni

fog Ferdinánd királlyal és hogy ez idő szerint Szófia és Konstantinápoly között tárgyalás folyik. A Törökország ellen való kedv a háboru folyamán nagyon megváltozott és nem lehetetlen, hogy Bulgária és Törökország között bensőbb viszony fog létrejönni.

Hartwig nem lép vissza.

Belgrád, dec. 5.

Hartwig orosz nagykövet viszályáról szóló hírek nem felelnek meg a valószínűságnak.

Török—Görög tárgyalások.

Konstantinápoly, dec. 5.

A török béketárgyalók tegnap külön tárgyaltak a görög delegátusokkal, de ez a tárgyalás eredménytelen maradt. Resid basa és Ali Riza bég tegnap délután öt órakor visszaértek Konstantinápolyba és magukkal hozták a fegyverszünet megkötéséről szóló jegyzőkönyvet, amelyet az összes felek aláírtak, de hír szerint nem cserélték őket ki. A miniszteri tanács Görögországnak a szigetek és Janina dolgában elfoglalt álláspontjáról tanácskozott. A nagyvezérhez közelálló körök jelentik, hogy a görögökkel való tárgyalás még nem szakadt meg és hogy a törökök velük is külön egyezséget akarnak kötni. Az Amedar is ezt a reményt fejezi ki és hozzáteszi, hogy ha a görögök nem engednek, akkor a török flotta ki fog menni a Dardanellákból és harca fog szállni a görögökkel.

Hogy irták alá a fegyverszünetet?

London, dec. 5.

A Daily Telegraph munkatársa, az egyetlen, aki a keleti haretéren maradt a külföldi tudósítók közül, a következőket táviratozza Konstantinápolyból:

Nagy ünnepség mellett ment végbe a jegyzőkönyv aláírása, amely a fegyverszünetet létrehozta. A török megbízottak külön vonaton utaztak a megállapított színhelyre. A Karusum folyó hidjánál szállottak le a vonatról, onnan már csak rövid ut gyalog a kijelölt hely. A bolgárok és görögök akkor már együtt voltak, ki lóháton, ki automobilon jött. Érdekes, hogy a bolgár és görög delegátusok között a viszony annyira elhidegült, hogy az urak kezét sem fogták egymással, csak éppen hányaveti szalutálással vettek tudomást egymásról, a bolgárok és a törökök ellenben melegen kezét szorították.

A tanácskozás egészen rövid volt, aztán következett a jegyzőkönyv aláírása. Ettől az aktustól a görögök visszahúzódtak s távol sétálgattak, mintha nem is érdekelte volna őket az egész ceremónia. Mikor a jegyzőkönyv alá volt írva, bolgárok és törökök gratuláltak egymásnak, kezét szorították és szíjjelmentek. A görög törzstisztek és bolgár meghatalmazottak ismét csak katonás szalutálással váltak el.

A fegyverszünet feltételei között van az is, hogy Bulgária katonai vonatokat küldhet Drinápolyba eséssel, ami példátlan eset.

Drinápoly élelmezése.

Konstantinápoly, dec. 5.

Ma reggel indították utnak az első élelmiszer-szállítmányt a körülzárt drinápolyi helyőrség és a lakosság számára.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 5.

Elnök: Tisza István gróf.

Az elnöki irományok bemutatása után Darvay Fülöp az igazságügyi bizottság előadója terjeszti elő jelentését a „kivételes intézkedésekről” szóló törvényjavaslat tárgyában. Kéri a sürgősség kimondását. A Ház a sürgősséget kimondja.

Rakovszky Iván a „Parlament” ország szervezéséről szóló javaslatot terjeszti be a véderő bizottság jelentése alapján.

Ezután a napirend értelmében harmadszori olvasásban is elfogadták a tegnapi ülésen megszavazott törvényjavaslatokat.

Ezután áttért a Ház

a kereskedelmi tárca részletes tárgyalásának folytatására.

Heltai Ferenc előadó megemlítette, hogy a tegnapi előtti ülésen, a kereskedelmi tárca ismertetésénél azt mondta, hogy az államvasutak igazgatósága mesterségesen uton drágította meg a talpfa árakat. Miután meggyőződött arról, hogy ez a kijelentése nem felel meg a valószínűságnak, kéri kijelentését meg nem történné tekinteni. (Helyeslés.)

Cserny Károly a kisipar elhanyagolását panaszolja el. (Az elnöki széklet Jan-kovics Béla alelnök foglalja el.) Eszerint állami támogatás mellett teljes versenyképessé lehetne tenni a kisiparunkat. A kereskedelmi eszközök megismertetése és a beszerzési források megismerése szükséges ahhoz, hogy kisiparunkat ismét intenzívebbé tehessek. Kéri a minisztert, hogy a kisipar kérdését szeretettel vegye gondjába. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Hegedüs Kálmán teljes egészében magáévá teszi Cserny fejtegetéseit. Ezután az előadóval polemizál, aki — szerinte — szigorú és gyilkos kritikát mondott, úgy a posta- és távirat, valamint a magyar állami vasutak ügykezeléséről. Az előadónak is meg van az a joga, hogy kritikát gyakoroljon. Más kérdés, hogy a jelen esetben helyesen gyakorolta kritikái jogát. Ennek elbírálására ő nem kompetens. Azt tartja, hogy a multak hibáiért nem lehet felelőssé tenni a jelenlegi kormányt. Hol vannak most azok az államférfiak, akik parancsára az előadó ur szavai szerint olyan szerződéseket kötöttek, amelyek a legsötétebb balkáni államokban sem találhatók fel. Mért nincsenek jelen ezek az urak és mért azonosítják magukat a sippal, dobbal és trombitával dolgozó képviselőkkel. Olyan az ellenzék a jelen esetben, mint a szökött katona, amely elhagyja posztját, csak azért, mert az ellenség erősebb fegyverekkel vonult fel ellenük. (Ugy van. Helyeslés.) Ezután a munkás biztosító hiányait teszi szóvá. Ez a törvény revízióra szorul, mert annak rendelkezései sem a munkaadókat sem a munkásokat nem elégti ki. A javaslatot elfogadja.

Richter János örömmel nézte, mint ült fel az előadó a lokomotív tüzes paripájára és mint sápadottak ezen az oldalon (a baloldalra mutat) az ő heves támadásaira. Az előadó beszédével halomra döntötte a táviró póznákat is. (Derűtség.) Ugy járt ő, mint a sanda mészáros, aki az állat fejére akart ütni és a derekát találta. (Derűtség.) A mi postánk a legkitünőbb intézmény az egész Európában. Bizalommal van a kereskedelmi kormány iránt. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Antal Géza: Kétszeresen súlyos jelentőségű, ha az előadói székben olyan kiváló szakértő mond bírálatot, mint Heltai. Felolvasva Heltainak egyik erős kritikáját, amelyre sűrűn hangzanak a közbekiáltások. Nem igaz! Nem áll!

Antal Géza után Beöthy László szólalt fel, a költségvetés mellett beszélt. Heltaival szemben a postát és a vasutat védelmezi. Az ülés folytatását holnapra halasztották.

MOZGALOM

az orsz. betegápolási pótdadó felemelése ellen.

Az egész országban, különösen az iparos és kereskedő közönség körében nagy megütközést keltett a kormány azon terve, hogy az országos betegápolási pótdadót, amely eddig 5 százalék volt, most 10 százalékra emelje fel. Súlyos terhet jelent ez az összes adózókra, de főleg a kereskedőkre és iparosokra, akik már óriási teherrel vannak a közegészségügyet illetőleg sújtva, a munkás betegsegélyezés révén.

Igy csak természetes, hogy az összes ipari és kereskedelmi faktorok állást foglaltak és mozgalmat indítottak a tervezett súlyos adóemelés ellen s terjedelmes felterjesztésben kéri a közterhek újabb emelését.

A kellően megindokolt felterjesztés a következő:

Nagyméltóságú Miniszterelnök ur!

Az ország iparos és kereskedő társadalmára súlyos aggodalommal értesült a m. kir. belügyminiszterium 1913. évi költségvetésének indoklásából arról, hogy a kormány az országos betegápolási pótdadó tételének az eddigi 5 százalék helyett 10 százalékban való megállapítását hozza javaslatba s ezzel az amugy is alig elviselhető magas közterheket fizető iparosok és kereskedők vállalatára újabb 5 százalékos adóemelését hárit. Az utóbbi két év folyamán a vasuti fuvardíjtelek emelése által és egyéb módon közvetlen vagy közvetve annyiszor fokozottabb mértékben megterhelt kereskedők és iparosok körében a betegápolási pótdadó felemelésének a híre országszerte oly nagy ellenáramlatot váltott ki, hogy az ország kereskedelmi és iparkamarái, valamint a tisztelettel alulírott országos jellegű ipari és kereskedelmi szabad érdekképviseletek a gondjaikra bizott közgazdasági érdekek ellen vétenének, ha együttesen és tőlük kitelhető minden nyomatékkal nem emelnék föl tiltakozó szavukat a közterheknek ez újabb fokozása ellen.

Az ország iparos és kereskedő társadalmának teljes joga van hivatkozhatni arra, hogy noha abszolút mértékkel mérve is az ország közterheinek aránytalanul nagy részét viseli, soha sem zárkózott el az elől, hogy indokolt esetekben a maga részéről is hozzájáruljon az állami bevételeknek a saját teherviselőképességéhez arányított mértékben való fokozásához. E tekintetben joggal utalhatunk azokra a tárgyalásokra, amelyek a Máv. tarifáinak utolsóelőtti felemelését megelőzték, amikor az ország kereskedő és iparos társadalmára meghajolva a mutatkozó szükségesség előtt, készséggel fogadta a kormány előterjesztéseit a tarifák mérsékelt emeléséről, bárha saját gazdasági helyzete éppen ellenkezőleg a szállítási díjak mérséklését tette volna indokoltá. Azóta azonban a kormány az érdekeltség megkérdése nélkül, sőt minden tiltakozása ellenére újból tetemesen megdrágította az áru és személyforgalmat, előidézvén az élelmiszerek és iparcikkek újabb drágulását. A folyó évi adóki- vetések során a kincstár képviselői az egyes keresztlük, amely már magában véve is kimerítette az üzleti körök végső teherviselőképességét és a munkabéreknek drágasága miatt (ugyancsak az általános megélhetés megdrágításából következő) emelkedésével együtt a hazai termelést úgy megdrágította, hogy — miként azt külkereskedelmi statisztikánk adatai is igazolják — a jóval kisebb közterheket és munkabéreket viselő osztrák ipar a magyar fogyasztó területen szemmel láthatóan új hódításokat eszközölhet. Ily körülmények között, midőn egyéb téren is a

közterheknek szinte folytatódólagos emelésével állunk szemben; mikor a kereső társadalom különböző rétegei egyre hangosabban panaszkodnak a magas adóterhek miatt, amikor a kereseti lehetőségek nem javulnak, ellenben a kivándorlásra való hajlandóság annál inkább emelkedik: nemcsak, hogy sérelmesnek, hanem az ország közgazdasági fejlődése szempontjából egyenesen veszélyesnek kell tartanunk a tervezett új adó-emelést.

Egyébként is nagy mértékben időszertlenül is az. Üzleti életünk egy év óta fokozódó hitelválsággal küzd. A fizetési képtelenségek és csődesetek régóta nem tapasztalt nagy számban fordulnak elő s évtizedek óta szilárdan álló cégek küzdenek nagy nehézségekkel. Országszerte általánosan megnyilatkozott az az óhaj, hogy magának a kormánynak kellene alkalmas formában lehetővé tenni a belföldi hitelpiacon uralkodó feszültség enyhítését. Ezzel szemben a kormány által előterjesztett 5 százalékos adóemelési javaslat éppen akkor teszi még súlyosabbá az üzleti körök helyzetét, amikor leginkább rászorulna a felülről jövő támogatásra. De időszertlenül a javaslat másfelől abból az okból is, mert üzleti köreink a jövő évi január 1-én életbe lépő új adótörvények előtt állanak. Ezek előreláthatólag az eddiginél jóval fokozottabb mértékben fogják igénybe venni az üzleti világnak teherviselő képességét és tetemesen emelni fogják az állam egyenes adóbevételeit.

Magasabb állampolitikai szempontból sem lehet kívánatos, hogy a közterhek kollektív fokozása az adófizető polgárság körében nagy és általános elégtelenséget keltsen, ami pedig alig lesz elkerülhető akkor, ha az egyenes adók emelkedésével együtt még a szóban levő pótdadó kivetési százaléka is emelkedni fog.

Az ország iparos és kereskedő társadalmára nézve az országos ketegápolási pótdadó tervezett 10 százalékos fölemelése különösen sérelmes még azért is, mert hiszen az alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907: XIX. t.-cikk alapján az iparos és kereskedő amugy is igen jelentékeny mértékben járul az 1898: XXI. törvényekben meghatározott állami közegészségügyi feladatok terheinek viselésére. Az ország kisiparosossága és kereskedő társadalma — miként arról Nagyméltóságodnak közvetlenül is volt alkalma meggyőződést szerezni — amugy is mélyreható elégtelenséggel fogadta a 2 százalékos kulcsnak 3 százalékosra való, pár hónappal ezelőtt történt felemelését; méltánytalanság tehát az, hogy az 1907: XIX. t.-cikk terhein felül ez a társadalmi osztály még újabb és így egyéb társadalmi osztályoknál magasabb közegészségügyi terheket viseljen. Ez annál kevésbé indokolt, mert hiszen az 1898: XXI. t.-cikk célzata semmire sem volt az, hogy a nyilvános betegápolási a 7 éven alóli elhagyott gyermekek gondozási költségeit tisztára csak az országos betegápolási alaphól fedezze a kincstár. Világosan kitetszik ez a törvény 2. §-ának ama kardinális rendelkezéséből, hogy az országos betegápolási pótdadó 3-nál nagyobb nem lehet. Nem szükséges Nagyméltóságod előtt bővebben indokolnunk azt, hogy a 10 százalékos pótlék megállapítása épenséggel nem lehetett a törvényalkotók intenciója és semmiképen sem alkalmas arra, hogy az ország iparos és kereskedő társadalma körében megnyugvást keltsen.

Mindezek alapján az ország egész iparos és kereskedő világa nevében mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy méltóztassék odahatni, hogy a kormány az országos betegápolási pótdadónak tervezett fölemelésétől álljon el, vagy legalább is annak fizetése alól mentse föl mindazokat, akik az 1907: XIX. t.-cikk alapján amugy is súlyos közegészségügyi terheket viselnek.

Budapest, 1912. nov. hó 5-én.

Aláírva az összes kereskedelmi és iparkamarák, az összes érdekképviselők, közöttük a Magyar Gyáriparosok orsz. szöv., az Orsz. Iparegyesület, az Ipartestületek orsz. szövetség, az orsz. Magyar kereskedelmi egyesülés elnökei és titkárai által.

AZ ŐRGRÓF és a színügyi bizottság.

*

Igazán nehéz megérteni, hogy miért haragszanak némelyek annyira a színügyi bizottságra. Hiszen ezek az urak mindég komoly és fárasztó munkát végeznek. Tegnap is például 30 másodpercig hallgatták az elnököt, amíg az felolvasta a decemberi műsort. Már ekkor minden tag annyira izzadt a beszédvágtyól, hogy ezer szerencse, miszerint véget ért a műsor olvasás. Mert különben mind közbekiáltottak volna, hogy elfogadjuk! elfogadjuk!... Így aztán egymás után rábólintottak és ezzel elvégezték nemcsak munkájukat. Mivel azonban egyéb apróság is szőnyegre került, hát egy kissé hosszabban beszélgettek el a jó urak.

Az ülést 5 óra után nyitotta meg dr. Mihelfi Lajos elnök. Érdemesnek tartották feljönni: Harmathy Károly, Schwarz Izidor, Beczkay Lajos, Juricskay Barna jegyző.

A színigazgató betérjeszti a december havi műsort, mely elég gazdag és friss.

All pedig a műsor a következő darabokból: Szép Heléna, Tatárjárás, A farkas, Artatlnn Zsuzska, A cigány, Éva, Leányvásár, Gazdag leányok (új operette), Miniszterelnök és egy ifjúsági előadáson a Vasgyáros fog menni. Az Éva premierje dec. 15-én lesz.

Apropos!... Az Éva! — Nem esvegnénk erről egy kicsit, proponálja Mihelfi Lajos.

— Bizony erről érdemes beszélni szól Erdélyi Miklós. Olyan kiállítással adom, olyan betanulással, amilyen még vidéken nem volt. S ha már erről van szó. A farkas is olyan pazar kiállítás lesz, hogy merem mondani, —

— Maradjunk csak Éva mellett kérem. Ezután diszkrét purparle következett, melynek eredménye az lett, hogy a bizottság kívánatosnak tartja, hogy a direktor ne bontsa meg színészei repertoírját s játssza szerződöttetett tagjával a címszerepet.

— Most pedig nekem van egy kis interpellációm, fordult az elnök a direktorhoz. Ugyan mondja, ki volt az a bösz őrgróf, aki olyan nyakig sáros eszímában jött a színpadra... A fehér kesztyűje sárszürke volt? ...

A direktor meglepődik. Hogyan? ... Az ő színpadán megjelent volna egy ilyen lehetetlen alak? ...

Elkezdjük találgatni a színészt? ... Nem megy. A darabot? ... Nem megy.

Itt is ott is erősítgetik, hogy úgy van biz' a! Sokszor jön ki színész pucolatlan cipőben. Ez ellen tenni kell.

A direktor maga van felháborodva legjobban.

— No majd kinyomozom én azt az őrgróft. Tessék csak rám bízni. ... És rábízták.

Egyben, — mivel kifogytak a kedélyes témákból, mindjárt be is rekesztették az ülést.

Középiskolai

magánvizgára-, érettségire-, javító vizsgákra egész nyáron át készülni a dr. Kállay-fele szemináriumban (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. Telefon 125-38.) Eredményei köztudomásulag kiválóak.

A püspök nevenapja.

Tisztelgés a püspöknél.

A váradi egyházmegye főpásztora Széchényi Miklós gróf iránt névnapja alkalmából impozáns módon nyilvánult meg papságának és híveinek szeretete és hódolata. Már a kora délelőtti órákban megindult a rezidencia felé a tisztelgők áradata, kiknek sorát az uradalmi tisztikar, a káptalan és a központi papság nyitotta meg.

A papság tisztelgését a nagy szalonban fogadta a püspök, kit maga a nagyprépost Belopotoczky Kálmán v. b. t. tanácsos, nyug. tábori püspök köszöntött. Üdvözlő beszédében rámutatott arra, hogy ime a papság minden alkalmat örömmel ragad meg arra, hogy főpásztora iránt szeretetét s előtte hódolatát kifejezze. Hozzácsatolja a püspök patrónusa Sz. Miklós ünnepe alkalmából őszinte jókívánságait, kérve számára kegyelmet, erőt, egészséget magasztos hivatása áldásos teljesítéséhez.

Széchényi püspök jóleső örömmel fogadta az illuztiis szónok ajkairól a káptalan, a papság és a tanítók érzelmeinek tolmácsolását. Hálásan veszi szeretetüket, ragaszkodásukat és kéri további működésében nagybecsű támogatásukat.

Az üdvözlés után barátságos beszélgetésbe ereszkedett a tisztelgőkkel s kegyesen bocsátotta el őket.

*

A papság előtt az uradalmi tisztikar üdvözlését fogadta a püspök, kit Gellért László kir. tanácsos, jószágkormányzó köszöntött.

Győriek a püspöknél.

A püspököt névnapja alkalmából többen keresték fel az ő kedves győri papjai és hívei közül. Balits Lajos és Bedy Vince kanonokok, Hlatky-Schlichter Lajos Győr város országgyűlési képviselője, Nagy Géza plébános és Ötvös Lajos Sz. Imre kollégiumi prefektus.

*

Este a püspök káptalana és győri vendégei tiszteletére vacsorát adott.

Karácsonyi ajándék.

Nevenapján küldte szét a püspök a különböző, vallásos, kulturális és jótékony egyleteknek és intézeteknek szokásos karácsonyi ajándékait, melyek 38,00 koronát tesznek ki.

Ez összegből jut az Orsolya apácáknak 200, Sz. Vince-zárdának 200, Immaculata intézetnek 200, Velencei-zárdának 200, Közkórházi apácáknak 200, Papnöveldeinek 200, Sz. József intézetnek 200, Kath. Legényegyletnek 200, Bölesőde egyletnek 200, Biharmegyei nőegyletnek 200, Szent László gyermek menedékháznak 100, Kath. tanítóképezdének 100, Erzsébet árvaháznak 100, Városi tűzoltóknak 100, Önkéntes tűzoltóknak 100, Elmekórházi betegeknek 200, Közkórházi betegeknek 200, Apostolok házának 100, Városi árvaháznak 100, Gyermekórháznak 100, Oltáregyletnek 100, Kath. nővédő egyletnek 100, Kath. Körnek 200, Iparos menháznak 100 és a Tüvész-szanatóriumnak 100 kor.

A kutatók más irányban folytatták a kutatást. Eközben átmentek Terjére. Itt a falu környékén a vizek színe, a bugyborékok mind azt bizonyították, hogy földgáz van jelen. Több más jel is bizonyította a földgáz jelenlétét, mire a kiküldött tudósok jelentették az eredményt a kormánynak. A tapasztaltak alapján a kormány célszerűnek találta a kutatást nagyobb mérvben is folytatni.

A napokban értesítés jött a minisztériumból a margitai főszolgabíróhoz, hogy alkalmas időben több tudós fog leérkezni megfelelő műszerekkel, hogy Terje környékén próba furatásokat eszközöljenek földgáz után.

A rövid értesítésre tegnap hatalmas gépek érkeztek a margitai főszolgabíróhoz. Mind modern földfurógép, úgy felszerelve, hogy a földgáz kutatásra alkalmas legyen.

A gépeket a tél folyamán valószínűleg nem fogják kiszállítani Terjére és csak a tavasszal kezdik meg a kutatási munkálatokat.

A vármegyének ezen a részén annyival inkább remélnek jó eredményt elérni, mert a szalárdi járásban már egy kutforrás alkalmas a terjei vonalnak megfelelően bukkantak földgázra, azonban oly kevés volt, hogy nem tartották célra vezetőnek a további kutatást. Bár a mostani külső jelek igen kedvezőek, azonban most sem lehet oly biztosra venni, hogy az igazi földgáz forrásra bukkantak és annak tartalma jelentősebb gazdasági értéket is fog képviselni.

A bekövetkezendő furatások elé mindenesetre nagy érdeklődéssel tekintenek az egész vármegyében.

Közigazgatási ülés.

Nagy-Várad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését, amely alig fél óráig tartott. A rendes folyó ügyeken kívül nem került semmi jelentőségesebb ügy tárgyalásra.

Hlatky Endre elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Papp Miklós min. tanácsos kir. pénzügyigazgató, Baróthy Pál kir. ügyész, May Sándor kir. főmérnök, dr. Istvánffy István árvászeki ülnök, Orbán Kálmán kir. segédtanfelügyelő, dr. Mayer László v. főorvos, dr. Moskovits József, Miskolezy Barna, dr. Adorján Armin, Kellner György kir. főállatorvos, dr. Mihelly Lajos, dr. Dóri István v. alügyész, dr. Adorján Emil, dr. Molnár Imre aljegyző.

A közegészségügyi állapot novemberben elég kedvező volt. A születések száma 22-vel múlja felül a halálozások számát.

A fertőző betegségek közül a ronsoló toroklob lényegtelen szaporulatot mutat, a hasihagymáz teljesen szűnőfélben van. A járványkórházban ápolatott 93 beteg. A gyermekkórházban ápolatott 76 fekvő és 1797 bejáró beteg.

Született 78 fiu, 59 leány, összesen 13 gyermek.

Elhalt 54 fi, és 61 nő, összesen 115 egyén. Városrészek szerint elhalt: Ujvároson 16, Olasziban 24, Váralja-Velencén 27.

A közbiztonsági állapot normális volt, esupán a lopások száma emelkedett, mivel a vidéki munka szünetelése folytán nem csak a környékbeli falvakból, hanem még a szomszédos vármegyéből is városunkba özönlenek a munkanélküli kétes egyének. Lopás 154, csalás 9, sikkasztás 22, jogtalan elsajá-

títás 5, ingó vagyon rongálás 7, súlyos testi sértés 17, könnyű testi sértés 30, pénzhamisítás 1, hamis pénz kiadás 1.

Letartóztatva volt 87 egyén, ezek közül eltoloncoltak 75-öt.

362 kihágási feljelentés tétetett.

A közadók november havi eredménye kedvezőbb volt, mint a múlt évihez hasonló idő.

A jelentést tudomásul vették.

Hosszasan tárgyalták a közutialap 1913. és 1914. évekre szerkesztett költségelőirányzatát. Az utadót továbbra is 10 százalékban, egy kézi napszám értékét 3 koronában, egy igás napszám értékét pedig 6 koronában állapították meg s a költségvetést elfogadták.

Néhány építkezési ügyben, utadó ügyben beadott felebbezést intéztek el s az ülés véget ért.

Titkos kívánságok Mikulás éjszakáján...

Hideg, ragyogó téli éjszaka. A város holdfényes, néptelen utcáin sétára indultunk én és a kíváncsiság. Nesztelenül belopakodtunk a meleg levegőjű, szőnyeges hálószobába és az utcai lámpák beszűrődő vörös fényénél elolvastuk azokat a titkos kívánságokat, amelyeket ilyenkor kitesznek az ablakokba a remegő szakállu Mikulás számára.

A hölgyek ablakain fekete azsuros harisnyákban hevert a kis cédula. A férfiak névjegyre írták legforróbb vágyaikat... Hát kezdjük...

... Add nekem Éva szerepét...

Károlyi Leona.

... Nekem add Éva szerepét...

Görög Olga.

— Kedves druzsám! Most mutasd meg a ki vezető utat!...

Erdélyi Miklós.

Már egészen elfelejtik a nevemet Vidd keresztül, hogy adják elő az Operaházban 10 év óta nyugvó darabomat. Nem bánom, ha majd meg is bukkik.

Kerner Jenő.

Jelige: „Üzenet az éjszakából“... Csak egyszer vagy kétszer, háromszor vagy négyszer...

Sebestyén Irma.

Szeretnék még egyszer husz éves lenni...

Soma bácsi.

— Nincs egy fölösleges koronája?...

Kabos Gyula.

— Jaj csak el ne vigyék a háboruba!...

Horváth Mici.

... Sokszor, ugy szeretnék sirni

Magam sem tudom miért?...

Lónyai Piroska.

Teljesüljön a legtitkosabb gondolatom.

Medgyaszainé.

Rosszul érzem magam... Már olyan régen nem volt lovagias ügyem.

Medgyaszai Jenő.

Nincsenek vágyaim...

Zsigmondi Anna.

Jobb pénzviszonyokat!

Szabó Böske.

Jelenleg unalmamban antropológiával foglalkozom. Meg szeretném dönteni Darwin ismeretes elméletét. Legyen szives egy pár jó gondolatot adni.

Ponghó László.

Egy rossz szokásomról szeretnék már leszokni. A szemem mindig többet kíván, mint amennyit az én koromban gyomorrontás, nélkül el lehet birni.

Várad Aladár.

A többiekhez ellátogatok jövőre.

Mikulás.

..HIREK..

* **A városi tejközpont és a miniszter.** Tegnap érkezett le Nagy-Várad városához a városi tejközpont felállítására vonatkozó közgyűlési határozat a földművelési minisztertől. E szerint Nagy-Várad városa 250,000 korona költséggel felépíti és berendezzi a városi tejközpontot. A miniszter a határozatot jóváhagyja, azonban észrevételeket tesz. Így a 45000 koronára tervezett gépberendezésre megjegyzi, hogy ez az összeg kevés, mert a gépberendezés 60000 koronát igényel. Nincsen felvéve 10000 literre kanna és az udvar kövezése, amelyek pedig szükségesek. Nem helyesli a négy tejgyűjtőt, mert kiszáradtól a tej kicsinyben való beszerzése nem megbízható s a sokszor eltírtolt ragály veszedelmes. A gépi és magas építkezést drágának tartja a miniszter, de a dolog sürgőssége miatt mégis jóváhagyja. Különbben helyesli a tejközpont felállítását gazdasági, szociális és közegészségi szempontokból. A berendezés és üzletkezelésnél olyan irányelveket állapítson meg a város, amelyek a célt biztosítják és a várost minden kockázat ellen megvédjék. Leghelyesebbnek tartaná a miniszter, ha a tejközpontot a biharmegyei gazd. egyesület venné üzembe, mert az élelmiszer drágaságának enyhítése azt kívánja, hogy a közvetítők kizárassanak s a közvetlen termelők és a fogyasztók közvetlen érintkezésbe hozassanak. Erre példa van Kassán, s Kassa és a gazd. egyesület között létező szerződést mintául megküldi. A gazd. egyesület is felhívta erre a földmiv. miniszter. Az építkezési költséget 128,600 koronában állapítja meg a miniszter.

* **Halálozás.** Részvétel értesülünk a gyászról, mely Sártory Endrét, a biharmegyei közpórház gondnokát sujtotta, édes anyjának: özv. Sártory Ignácné szül. Szép Antonianának, élete 79. évében bekövetkezett halálával. A derék matrónt kiterjedt nagy rokonság gyászolja. Temetése ma, pénteken, december 6-án délelőtt 10 órakor lesz a Rákóczi-ut 31-19. sz. a. házból.

* **Öngyilkos özvegyasszony.** Tegnap délelőtt Ókrösön özvegy Sotra Mózesné felakasztotta magát és mire hozzátartozói rátaláltak, már meg volt halva. Sotrané csak nemrég jutott özvegyiségre. Teitét férje utáni bánatában követte el.

A kir. kath. tanítóképző üdvözlője

Gróf Széchényi püspök névünnepe alkalmával szépen sikerült ünnepélyt rendezett a kir. kath. tanítóképző. Az intézet zeneterme, mely immár nem először bizonyult szűknek és mindenkép kicsinynek, zsufolásig megtelt előkelő közönséggel. Ugy éreztük, hogy ez a szép üdvözlés nem csupán a tanítóképző-intézetnek, hanem a katolikus társadalom egy tekintélyes részének üdvözlője volt.

A terembe lépő püspököt Resch Mihály zenetanár „Üdvözlő-dalával“ fogadta az intézet énekkara és zenekara. A szép dal elhangzása után az intézet igazgatója mondott nagyhatalmas beszédet.

Az intézet megragadja az alkalmat, hogy szeretetét, amellyel egyházmegyénk főpásztora iránt viseltetik, nyilvánosan is lerója. Akié az iskola, azé a jövő. Azon intézet, amely a kereszt jelét viseli homlokzatán, mindenkor hű azon eszmékhez, amelyeket a kereszt képvisel. Szép szavakban fejtette ki a megyés püspök nemes törekvésű intézkedéseit, amelyekkel az intézet fejlődését előmozdítja. Lelki és testi rugékonyságot kíván, hogy nagy terveit megvalósítva, sokáig örömmel szemlélhesse azok fejlődését.

Széchényi püspök válaszában az ifjúságnak lelkére kötötte leendő kötelességük pontos teljesítését. Magas pedagógiai érzéssel intette őket, hogy ne csupán a tantárgyak és előírt studiumok pontos tanításával tegyenek eleget keresztény tanítói kötelességüknek. A gyermeki lélek legfogékonyabb minden nemes, de nemtelen dolog iránt is. Ragadják meg az alkalmat, hogy a gyermekek lelkébe a keresztény gondolkodást ültessék. A szív és lélek idomítása a keresztény elvek alapján, — legyenek vezérelveik. Ne hallgassanak a hamis profétákra, kik hangzatos jelszavakkal igyekeznek táborot gyűjteni. Megköszönte végül a tanárok buzgó munkáját, amellyel az ünnepélyt előkészítették.

A zenekar ezután Herold: Zampa nyitányát játszotta Neworall István vezetésével.

Ennek végeztével Rákóczi cigánya c. melodramát adta elő az énekkar, zenekar. Fibik Ferenc jól sikerült szavaltatát Resch Mihály zenetanár kísérte zongosán. A melodrama szövegét és zenéjét Laszczik Ernő tanár szerzette.

Majd Handel: József és Messiás c. oratóriumát adta elő ugyanezen az énekkar zenekisérettel. Nagyon hatásos volt a gyakorló-iskola növendékeinek édesen csengő éneke. A kart Resch Mihály zenetanár tanította be.

Az önképzőkör kis zenekara Grieg: „Ases Tod“ c. darabját, ezután pedig Gaal Ferencnek „Serenád“ c. darabját adta elő Laszczik Ernő tanár vezetésével.

Végül Neworall István tanárnak modulációkban gazdag indulójával zárult az ünnepély.

A jelen esetben is megmutatta az intézet, hogy a folytonos haladás és tökéletesedés útján jár. Kevés növendékkel művészt produkálni vajmi nehéz. De a nehézségeket legyőzte a tanárok fáradtságát nem ismerő buzgalma.

A város költségvetése**Öt százalék városi adó emeléssel.**

Nagyvárad város 1913. évi költségvetését most terjesztette elő Szűcs Géza városi főszámvevő.

A tanács heteken keresztül foglalkozott a tervezettel, hogy a magasnak jelentkező emelést elkerülje, ez részben sikerül is s így most csak 5 százalék közköltő emelést iktatott be a főszámvevő, dacára a közköltő alapját képező állami adó óriási emelkedésének.

Nagyvárad városa adózó közönségét tehát tulajdonképpen nem csak 5 százalék városi adóemelés fogja terhelni a jövő évben, hanem a tetemes állami adótöbblet és ezután városi adó címén is újabb terhek hárulnak rá.

A költségvetésre vonatkozólag közöljük a következőket:

A házi pénztárnál az összes szükséglet 3.924.706 koronában, az összes fedezet 3.133.706 koronában van preliminálva, úgy, hogy a szükségletből 791.000 korona marad fedezetlenül. Az ez évre megállapított 1.335.000 K állami adóalappal szemben a jövő évre 1.582.000 K van előirányozva, a mi községi adó-százalékonként 2470 K fedezeti többletet jelent. A 45 százalék községi pótdadóval a költségvetési egyensúly még nem tartható fenn, tehát a fedezetlenül maradó 79.100 korona az állami adóalap további 5 százaléknak felel meg.

A főszámvevő a rendes szükségletek növekedését költségvetési címenként is részletezi. — A tisztviselői illetmények 39.474 koronával emelkednek, a családi pótlék 19.825 K. A rendőrségi kiadások összes emelkedése 35.787 K s ez összegből a roppant munkát teljesítő, szegény rendőrök magasabb fizetési fokozatba való előléptetésére 338 koronát irányoztak elő.

A város belterületén levő utcák tisztántartására az előirányzat 60.000 korona.

A közművelődési kiadásoknál a szükségletek összesen 69.233 korona. Ebből nagyobb tételek a községi iskolák háztartását terhelő 43.642 K, az iparostanone iskolára eső 5786 kor. és a nyilvános könyvtárnak a folyó évit meghaladó 7600 kor. fentartási segélye. A községi iskolai tanítók és iskola szolgálók családi pótléka 13.500 kor.

A közjótékonyági kiadásoknál a szükségletek jövő évi növekedése 3711 korona.

Új szükségleti tétel az ideai költségvetéssel szemben a 188.790 koronával felvett tejközpont költsége, azonban ez intézmény bevételei ugyanekkora összeggel vannak felvéve. A szükségleti és fedezeti összegeket egyenlőknek azért vette fel a főszámvevő, mert még nem dönt el, vajjon a fontos intézmény házikézelésben marad-e, vagy a tejesarnok részvénytársaságnak adják-e át.

Ezután a törzsvagyon alap előirányzatát részletezi a főszámvevő, akinek számításai szerint az év végére 165.708 korona maradvány várható, mely az 1913. évre 44.302 korona vagyon gyarapodást jelent.

A Tiszántúl naptára.

Örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy a keresztény közönség körében megindult sajtóakció egyre szebb és szebb gyümölcsöket terem. Lapunk terjed, családi kör, családi kör után nyílik meg előtte s egyre több keresztény lélekben fakad visszhang a keresztény gondolat hívó szavára.

A mi közönségünk megértette a kor hívó szavát, mely a sajtó fontosságára tereli lelkek figyelmét. Pár hónap alatt százakra menő új sereg gyűlt a keresztény sajtó zászlaja alá s azóta is előfizetőink maguk a lap legbuzgóbb terjesztői.

Ennek viszonzásául a szerkesztőség is igyekszik minden tekintetben kifogástalan lapot adni olvasói kezébe. Az újság nagyobb terjedelme fokozott munkával jár, de ezt a nagyobb munkásságot kész örömmel fejtjük ki, mikor ellenértékét megtaláljuk a közönség fokozódó elismerésében.

Elhatároztuk azon felül, hogy ujévi ajándékkul kiadjuk a

Tiszántúl naptárát.

Ma már csaknem valamennyi lap ad naptárt olvasóinak. Sajnos, a naptárak nagy része ugyanolyan, mint a hitellenes sajtó: nem méltó arra, hogy keresztény család asztalán helyet foglaljon. A

Tiszántúl naptára

ebben a tekintetben is kifogástalan lesz; nemcsak díszes kiállítása, hanem tartalmának előkelő színvonala és korrekt keresztény szelleme is garancia arra nézve, hogy olvasóink szeretettel fogják fogadni.

Kérjük ismételtlen olvasóinkat, terjesszék lapunkat minél szélesebb körben; a hány új előfizetőt szereznek a keresztény sajtónak, annyi új őrtüze lobban fel a keresztény Magyarország egyre növekvő táborának.

Földgázt keresnek Terjén.**Az állam kutat a gáz után.**

Biharmegye rejtett természeti kincsei közül még oly keveset tudott napfényre hozni a kutató emberi tudomány, hogy nyugodtan állapítjuk meg, miszerint az eddig felszínre hozott kincsek csak jelentéktelen eredmények. A még mindig a föld mélyében lévő drágábbnál drágább kincsek feltárásán bár folyton fáradozunk, de azt sohasem fogjuk elérni, hogy csak tizedrészét is élvezhessük, hasznosíthassuk azoknak. Ilyen rejtett kincs nyomára jöttek most rá a margitai járásban a tudományos kutatók alapján.

A kolozsvári bányahivatal a folyó évi körútja alkalmával sokat foglalkozott a margitai járással. A tapasztaltak alapján jelentést tett a hivatal az országos geológiai intézetnek, honnan több tanár utazott le és szintén tanulmányozta a vidéket. A tanulmányozás alatt arra a felfedezésre jutottak, hogy Felsőderna környékén földgáz van a föld mélyében. Ez a felfedezés azonban nem bírt valami nagy jelentőséggel, mert az aszfalt bányák körül rendszerint földgáz is szokott lenni kisebb mértékben. A külső jelek azt bizonyították, hogy ha Felsődernán kutatnak, ott nagyobb eredményt tényleg nem fognak elérni.

Valódi **Amerikai** és **Chas-szla cipők**, legjobb **Bor. a-lino** és **Pichler kalapok**

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

* **A megyei közgyűlés előkészítése.** A decemberi közgyűlés tárgyszorozatának előkészítését ma kezdi meg az állandó válaszimány. Ma a III-ik szakosztály fog ülésezni, mely alkalommal a községi számadásokat fogják tárgyalni. A többi szakosztály üléseinek napja még nincs megállapítva.

* **Ajánlat a városhoz tűzifára.** Nagyváradi város tudvaleg a közönség részére a villamostelepen kőszén szerzett be, amelyet önköltségen ad. A tűzifa beszerzésére most folynak a tárgyalások. A Wilgerodt-művek tegnap ajánlatot tett a városnak, hogy 150 vagon rendelésnél bükkhasábfát, a Nagyvásár-térre szállítva vagononként 10,000 kgr., 20 köbméter 180 koronáért, — 1000—1500 vagon rendelésnél pedig vagononként 20 kor. előleg mellett, 176 koronáért szállít. A fa árát a városnak 14 nap alatt kell kifizetni. — Hajlandók továbbá a szállítást évi és vagononkénti 10 korona emelkedésű ár mellett 3 évre is elvállalni. Ebben az ajánlatban nem nagy előnyt látunk, mert a Nagypiac-térről az elszállítás igen költséges, a mostani fuvardíjak mellett, s így a bükkfa körülbelül csak annyiba jön, mint a kartellben levő fakereskedőknél.

* **Az apagyilkosok az ügyészségen.** A bihariórszégi esendőség befejezte a Kuruzsló Gábor meggyilkolásának ügyét. A nyomozás során a meggyilkolt ember két fiára vonatkozólag minden bűnjelt összegyűjtöttek s tegnap azokkal együtt a két fiút behozták a nagyváradi ügyészségre.

* **A pornografikus plakát.** Tegnap számunkban felszólaltunk egy perfid plakát ellen. A felszólalásnak megvolt a kellő eredménye: a plakát már reggel 9 órakor eltűnt az utcáról. Ezzel objektív belátásáról tett tanúságot az illető moztulajdonos, azonban ez nem elég. A jövőben erős ellenőrzést kell gyakorolni és nem szabad az utcára kiengedni olyan képeket, amelyek a szemétdombra valók.

* **A nevelőnő holtteste.** Köröstarjáni esendőség értesítette a rendőrkapitányi hivatalt, hogy a múlt hónapban Nagyváradon a Körösbe ugrott, Leitner Leopoldina holttestét a leapadt Körös medrének iszapában halászok megtalálták. Ezen körülményről a Nasvold alsóausztriai előljárást értesítette a rendőrkapitányi hivatal.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Oriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puska- és fegyverkereskedő, Nagyváradi, Pécs.

x **Ungváry Gergely** könyv- és papirkereskedése Nagyváradi, **Rákóczi-ut** (Orsolya-zárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészi lapokban.**

x **Kossuth-utca 6. sz. ház** emeletén a Körös felőli oldalon modern **három szobás lakás** mellékkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Női chevreaux** v. box cipő 7 kor., férfi box cipő 8 kor., chevreaux 9 kor., fiú box cipő 7 kor. 35—39 számig finom női fél cipő 5 kor., nyú szőr kalap 5 kor. állandó parti vételek Feketénél Elite-kávéház mellett. Calosnik nagyon olcsó árban.

x **Aszódi** olcsó karácsonyi vásárja **Kossuth utca Sas-palota.** A helyi és vidéki mélyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hozom, hogy friss déli áruim megérkeztek. Vidékieknek szállít póstán Magyarország bármely állomására a közkezdelt **Aszódi-cég.** Elsőrendű datolya, malaga és füge, óriási tiroli maroni, olasz mogyoró és cocusdió, mézédés narancs és érett citrom, remek cukrozott déli gyümölcsök, bámulatos szép és kitűnő ízű thea-sütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi angol és francia rumok igazán meglepő olcsó áráért. Dús választék **karácsonyi** és **ujévi** cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyületekből, melyből próbarendelést méltóztatnának tenni. Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** trieszti kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész megyére 635. Fiók telefon 1016. Fióküzlet **Cukorka Király** Kert-utca. — **Csokoládé Király** Rákóczi ut. Telefon 610. — Gerbeaud cukorkák és sütemények friss minőségben.

x **Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.**

x **Karaguly E.** úri szabó-üzletét november hó 1-től Rimanóczy-utca, Guttmann-házba áthelyezte.

x **A Rose-nyelviskola felvételi irodája.** A Rose-nyelviskola folyó évi november hó elseje óta felvételi irodát tart fenn Rákóczi-út 3. sz. alatt, a hol az érdeklődő közönségnek az iskolára vonatkozó mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálnak. A nyelviskola tanfolyamára bármely órán be lehet iratkozni.

➡ **A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Össi-tér) hizott sertések napi áron egyenként is kaphatók.** ➡

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Péntek: Tatárjárás.

Szép Heléna.

Szeretjük a reprizeket s a régi remekműveket mindég szívesen meghallgatjuk. Nem szeretjük azonban, ha a régi remekművek nem méltó előadásban kerülnek színre. Ambiciozus fiatal színész tekintse iskolának, gyakorlatnak, ha régi darabokban fellép, mert különben az jut eszünkbe, hogy az új szerzők azért nem irhatnak olyan jó darabokat mint a régiek, mert nincsenek hozzá színészek, akik előadják. Dadogó ne próbálkozzék Hamlet monológjával s ha Szép Heléna színre kerül, tegyen ki magáért mindenki s legyen az előadás hibátlan, összevágó.

A címszerep a régi nagy primadonnák parádés szerepe volt, tavalyelőtt Károlyi Leona is nagy sikerrel és kiváló finomsággal adta ezt a szerepet. Görög Olgának alaposabban kellene az ilyen nagyobb ének-tudást igénylő szerepekkel foglalkoznia. A szép hang és szép ének közt különbség

van s egy elsőrendű énekesnőnek vigyáznia kell a tiszta intonációra, a pontos bevágásra, sőt arra is, hogy a két taktusos diszitést ne szakítsa félbe lélekzetvétellel. A második felvonás gyönyörű dala s különösen a híres álomkettős nem sikerült. Ebből még néhány próba kellett volna. Páris királyfi szerepét Medgyaszay nagy ambícióval és szép sikerrel játszotta és énekelte. Első felvonásbeli áriája különösen szép volt. Nagy derűtséget keltettek Kabos új ötletei, különösen az automobil-számon való bevonulása. A második felvonás Venusz képe a budapesti „nyocak” kiállításán foglalhatna el méltó helyet.

—6.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

§ **A sergesdi gyilkosok.** A sergesdi gyilkosság ügyében ma délelőtt meghozták az esküdtek az ítéletet. Tegnap 11 órakor terjesztette elő Korn Lajos elnök a megszövegezett kérdéseket. Azután dr. Medvigy István kir. ügyész mondotta el nagyhatású vádbeszédét. Eles vonásokkal ecsetelte az elkövetett bűnök nagyságát és kérte az esküdteket, hogy **Fekete Pált** gyilkosságban, **Seres Jánosnét** pedig házastárs meggyilkolására való felbujtásban mondják ki bűnösöknek. Délután dr. György Ernő, dr. Lázár Aurél és dr. Mendelényi Béla ügyvédek mondták el nagyszabású védőbeszédüket. Ítélet legkésőbb ma délután lesz.

TÁVIRÁTOK

Az új hercegprimás a nunciaturán.

Bécs, dec. 5.

(Saj. tud.) Ma délelőtt ment végbe Bécsben az apostoli nunciaturán **Scapinelli** Rafael nuncius előtt dr. **Csernoch** Jánosnak Magyarország ujonnan kinevezett hercegprimásával és esztergomi érsekkel, valamint **Frentiu** Valér lugosi gör. kath. püspökkel a kanonilag előírt processus informativus. A hercegprimás tanúi voltak **Andor** György pápai praelatus, miniszteri tanácsos és **Dréxler** Antal, a bécsi Pazmanium magyar papnevelő intézet kormányzója.

—
A koalíció kivételes törvényjavaslata.

Budapest, dec. 5.

(Saj. tud.) Érdekes nyilatkozatok történtek ma a Budapesti Napló ama híradására, hogy a koalíciónak szintén volt egy hasonló kivételes törvényjavaslata, amely a kormánynak rendkívüli hatalmat adott s

amelyhez állítólag megszerezték a király előzetes szankcionálását is. Apponyi azt mondja, hogy ez a javaslat megbukott még a minisztertanácsi tárgyalás előtt, mert Günthner ellenezte. Kossuth Ferenc egyáltalán nem tud róla. Ellenben Zichy János úgy nyilatkozott, hogy valószínűleg Wekerle szerezte meg az előzetes szankciót. Wekerle nem nyilatkozhatott, mert nincs Pesten.

A cárevics állapota.

Pétervár, dec. 5.

A cárevics bal lábán mindig béna lesz. Támogatására külön kérésüléket rendeltek az orvosok, amelyet lábán és csipőjén fognak alkalmazni.

Agyonlöttek egy szerb káplárt.

Temesvár, dec. 5.

(Saját tud.) Ma hivatalosan megerősítették a Tiszántul ama hírét, hogy egy szerb káplárt Temesváron kivégeztek.

Stabel tábornok halála.

Newyork, dec. 5.

Stabel tábornok, aki a magyar szabadságharcban és később az amerikai polgárháboruban részt vett, Newyorkban tegnap meghalt.

Képviselőválasztás Baranya-Szt.-Lőrincen.

Pécs, dec. 5.

(Saj. tud.) Ma Narancik József függetlenségi jelöltet 948 szavazattal Nyaka József gazdapárti jelölt ellenében képviselővé választották.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — —	786.—
Osztrák hitelrészvény	— — —	603.—
Jelzálogbank	— — —	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — —	506.—
Magyar bank	— — —	531.—
Közuti vasut	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	713.—
Rimamurányi	— — —	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kiadó legelő.

A margittai járás B. királyi község határában fekvő birtokomnak mintegy 220 magyar holdat kitevő legelő és kaszáló részét mostani december 15-től 1913. évi december 1. ig egészben, esetleg két részben is legeltetés céljából kiadom, van rajta egy 100 darab jószágra való istálló, melynek használata 1913. évi május 5-ig megegyezés esetén legelő bérlettel jár, gazdaságomban legező mellett nagymennyiségű szalma van, melyből korlátolt mennyiségben ingyen adok trágya termelés végett. Ajánlatok a haszonbéri összeg és esetleges feltételekkel 1912. évi december 20-ig **Kacsora Károly földbirtokoshoz Margittára** címzendő.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől mindenképp nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Ő CSASZ. ÉS APOST. KIR. FELSÉGÉNEK

közös katonai jóté-

XXIX-ik cs. és kir.

LEGFELSŐ FELHATALMAZÁSA FOLYTÁN

köny cílokra szánt

államsorsjáték.

Ez az Osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz 625.000 kor. összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A huzás 1912. december 19-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirat-hivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Telefon 8 sz.

Telefon 8 sz.

Tiszta, kitünő borból párolt valódi
dr. Szij József-féle 1890-ből származó, tehát 22 éves **cognac**
 amíg a készlet tart, **kizárólagosan**

Janky Antal utódánál

szerezhető be. Fűszerüzlet és csemege a Szent László-téren.
 Kosár- és petroleumüzlet ugyanott az udvarban.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és mülakatos mester
 Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt
 Telefon 11-37. Telefon 11-37.

**Meg van!!
 az asszonyok öröme!**

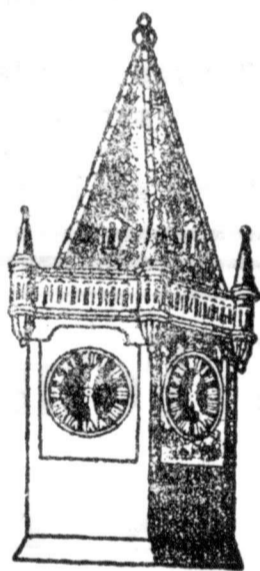
Nem kell többé mérgeledni,
 csekély tüzelővel gyorsan le-
 het sütni és főzni. **régi tűz-
 helyeket** (sparhelt) át le-
 het olcsó pénzért alaki-
 tani. Háztulajdonosok, mér-
 nök és építész uraknak ár-
 engedmény

Továbbá minden néven nevezendő
 lakatos munkák jutányos árban.
 Meghívás esetén házhoz jövök.
 Vidéki levelekre válaszolok.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
 Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik
 legrégebb és leg-
 megbízhatóbb
 toronyóra
 készítő telepe.
 Olcsó árak, több
 évi jótállás.
**Villanyerő
 berendezés.**

Kívánatra árjegyzéket
 bérmentve küld

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Tisztelettel értesitem a nagyér-
 demű közönséget, hogy
 Csengeri-utca 21-ik szám alatt
 saját házamban, egy a mai kor-
 nak mindenképen megfelelő

**= épület és =
 műbutor asztalos**

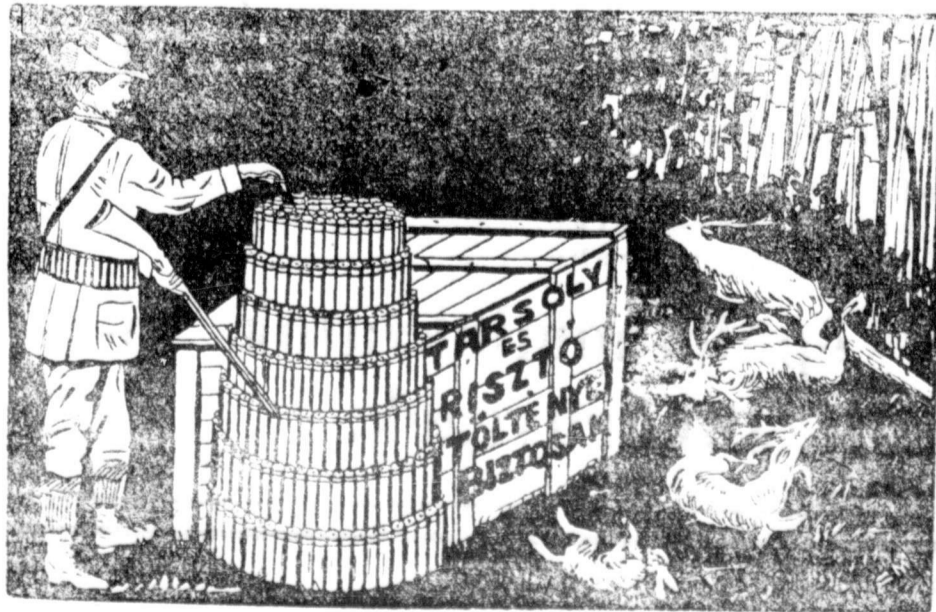
műhelyt létesítettem.
 Elfogadok: előszoba és konyha
 felszereléseket minden ki-
 vitelben, továbbá templom,
 iskola, gyógyszertár és ká-
 véház berendezéseket kellő jár-
 tassággal. Rajzzal és költség-
 vetésekkel ugy helyben,
 mint vidékre készséggel
 szolgállok. — Tömeges rende-
 léseket kérve vagyok kiváló
 tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

M. kir. lőpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

MEZEY JÁNOS ÉS T^{SA}

Nagyváradon, Szent László-tér és Teleki-utca sarkán

KARÁCSONYI ÉS TÉLI IDÉNYCIKKEK:

mindennemű fűszer, csemege, cukorka, thea, thea-sütemény, rum, likőr, bor, pezsgő, hazai- és déli gyümölcs, KARÁCSONYFA DISZEK nagy választékban

Telefonsz.:
249.

SZOLID SZABOTT ÁRAKBAN!

Telefonsz.:
249.

Haninca meglegedve

szabójával, mer drága vagy rossz-szuli szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT GY. és TARSA uriszabó céget Szilagyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

UJDONSÁG! — Csodaréztrombita!

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta bármilyen nótát játszani. A „Csodaréztrombita” rendkívül erős, vastag sárgarézből van készítve, könnyen fújható, 45 cm. hosszú, szép, tartós billentyűkkel ellátva. Ára tokkal, iskolával és egy hasznos ajándékkal — csak 6 korona —

Wagner a hangszerkirály országszerte elismert elsőrendű hangszeráruháza, BUDAPEST JOZSEF-körút 15. Fényképes hangszerárjegyzék ingyen. Óvás! Figyelem a pontos címre és házszámra.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsuvay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részvénytársaság, Nagyvárad.

Értesítés.

Tisztelt üzletfeleinket ezennel értesítjük, hogy Teleki-utca 5. sz. alatt, a volt Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank üzlethelyiségében levő fiókunkat csak ez évi december hó 14-ig tartjuk fenn, miután e napon Bémer-tér 4. sz. alatt újonnan épült intézeti központi helyiségünkbe költözünk át

Kérjük tehát t. üzletfeleinket, hogy december 14-től kezdve hennünket már önnöti új helyiségünkben (Bémer-tér 4. sz.) sziveskedjenek felkeresni.

Nagyvárad, 1912. december 5.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ

Nagyváradai Templomüvegfestészet Üvegcsiszoló és Tükörárúgyár R.-T.

TELEFON
11-64.

Nagyváradon, Gerliczi-utca.

TELEFON
11-64.

Üvegcsiszolás
Üvegvésés
Üvegbetétek
Kirakatbetétek
Üvegedzés

Öntött tükrök
Coll-tükrök 2. mm. vastag
Polirt és finn tükrök
Fagontükrök

Fémkeretezés
Réz, nickel foglalatok
Diszüvegezés
Üvegfestészet
Homályosítás

tábla és tükörüveg nagyraktár

Opalescens és színes üvegek.

Kirakatüvegek

Épületüvegezés

Rajzokat és tervezéseket díjtalanul végezzük
Arjegyzéket és árajánlatot bérmentve
Szállítunk az ország bármely részébe

Amerikai üvegmozaik épülethomlokzatok ki-
képzésére. Hajlitott tükörüvegek.